

POSTANOWIENIE

Dnia 2 marca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Marian Kocon (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Marta Romańska (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Z. Ł.

przeciwko Gminie Miasto P.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 2 marca 2012 r.,

zażalenia strony pozwanej na postanowienie o kosztach

zawarte w wyroku Sądu Okręgowego w P.

z dnia 8 kwietnia 2011 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Postanowieniem zawartym w punkcie 2 wyroku z 8 kwietnia 2011 r. Sąd Okręgowy w P. odstąpił od obciążenia powoda kosztami procesu w instancji odwoławczej. Jako podstawę tego rozstrzygnięcia Sąd wskazał art. 102 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., bowiem uznał, że zachodzi szczególny wypadek, o którym mowa w powołanym przepisie, uzasadniający – w oparciu o zasadę słuszności – odstąpienie od obciążenia powoda obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów zastępstwa procesowego.

W zażaleniu na postanowienie z 8 kwietnia 2011 r. pozwany wniósł o jego zmianę przez zasądzenie na jego rzecz kwoty 2 400 zł, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz kosztów procesu w instytucji odwoławczej, łącznie w wysokości 2 737 zł i zarzucił, że zostało ono wydane z naruszeniem art. 102 k.p.c. przez błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że zaistniał szczególny wypadek, wskazujący na zastosowanie zasady słuszności.

Powód wniósł o oddalenie zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wprawdzie możliwość odstąpienia od obciążania strony przegrywającej kosztami postępowania, wprowadzona w art. 102 k.p.c. stanowi dyskrejonalną kompetencję sądu rozpoznającego sprawę, nie oznacza to jednak, by stosowanie tego przepisu mogło następować w sposób całkowicie dowolny (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 25 marca 2011 r., IV CZ 136/10, nie publ. oraz z 15 czerwca 2011 r., V CZ 23/11, nie publ.).

Zgodnie z art. 102 k.p.c., w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis wyraża zasadę słuszności w orzekaniu o kosztach, stanowiąc wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Nie konkretyzuje on pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając sądowi ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 grudnia 1973 r., II CZ 210/73,

nie publ.). Podstawę do jego zastosowania stanowią konkretne okoliczności danej sprawy, przekonujące o tym, że w danym przypadku obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby niesłuszne, niesprawiedliwe. Stanowią je zarówno fakty związane z samym procesem, jak i leżące poza nim, a dotyczące sytuacji życiowej, stanu majątkowego stron, które powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego. Zatem przepis art. 102 k.p.c. powinien być zastosowany wówczas, gdy w okolicznościach danej sprawy obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu przeciwnika byłoby rażąco niezgodne z zasadami słuszności.

Chociaż kwestia trafności i zasadności skorzystania z tego uprawnienia podlega, co do zasady, kontroli Sądu wyższego rzędu, to jednak ewentualna zmiana zaskarżonego postanowienia o kosztach powinna ograniczać się do sytuacji wyjątkowych (zob. m. in. postanowienia SN z 3 grudnia 2007 r., I CZ 110/07, nie publ. i z 1 października 2010 r., I CZ 142/10, nie publ.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że o nieobciążeniu strony przegrywającej kosztami procesu sąd orzeka na podstawie okoliczności konkretnej sprawy zasługujących na miano wyjątkowych (wyrok z 15 lipca 2004 r., V CK 648/03, nie publ.). Ustalenie, czy w danych okolicznościach zachodzą „wypadki szczególnie uzasadnione”, ustawodawca pozostawia swobodnej ocenie sądu, która następuje niezależnie od przyznanego zwolnienia od kosztów sądowych (postanowienia Sądu Najwyższego z 26 stycznia 2007 r., V CSK 292/06, nie publ.; z 13 października 2010 r., I CZ 100/10, nie publ.; z 19 stycznia 2011 r., V CZ 91/10, nie publ.; z 9 lutego 2011 r., V CZ 97/10, nie publ.).

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy w P. wyjaśnił, dlaczego nie obciążył powoda kosztami na rzecz pozwanego przeprowadzając szeroką analizę sytuacji, w której pozostawał powód. Sąd Okręgowy wskazał, że działania Gminy Miasto P., która przez okres 8 lat nie uchwaliła planu zagospodarowania przestrzennego, procedowała na podstawie nieobowiązujących przepisów prawa, jak również długotrwała rezerwacja gruntu pod inwestycję publiczną, uniemożliwiła powodowi dysponowanie jego gruntem. Takie postępowanie pozwanego świadczy o nieprofesjonalizmie i podważa zaufanie obywatela do państwa. Trzeba

dodać, że za zastosowaniem w stosunku do powoda art. 102 k.p.c. w odniesieniu do kosztów postępowania za instancję odwoławczą przemawiają też okoliczności dotyczące jego sytuacji osobistej, ujawnione w toku postępowania.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ orzeczono jak w postanowieniu.